

Kis- és középvállalkozások az Európai Unióban

Imreh Szabolcs
SZTE GTK

Témák

- Támogatások vázlatos áttekintése
- A KKV-k és a Strukturális Alapok
- Közösségi Programok az Európai Unióban
- Néhány fejlett ország gyakorlata

Strukturális Alapok

- 1 célkitűzés: Az elmaradott területek fejlesztésének és strukturális alkalmazkodásának támogatása
- 2 célkitűzés: Strukturális nehézségekkel küzdő régiók gazdasági és társadalmi átalakulásának támogatása.
- 3 célkitűzés: Oktatási szakképzési és foglalkoztatási rendszerek és politikák modernizációja, valamint adaptációs képessége javításának támogatása

A Közösség segítségnyújtása

- A probléma súlyossága
- A tagállam pénzügyi kapacitása
- Az akció fontossága (regionális/Közösségi szempontból)
- A tevékenység konkrét jellemzőitől (mennyire drága)
- Általában 50-75% az 1. célkitűzés esetén

A KKV-k helye a Strukturális Alapok alapelveiben (Guidelines 2000-2006)

- Három alapelv:
 - Regionális versenyképesség
 - Európai foglalkoztatási stratégia
 - Kiegyensúlyozott területi fejlődés
- A regionális versenyképéségen belül:
 - Alaptényezők fejlesztése a versenyképesség érdekében
 - Versenyképes vállalkozások a foglalkoztatásért
- A versenyképes vállalkozásokon belül:
 - A vállalkozások támogatása, prioritás a KKV-knak
 - Vállalkozásfejlesztési szolgáltatások: a vállalkozások létrejöttének és fejlődésének támogatása

Példa: Plato projekt (Belgium)

- Nagy- és kisvállalatok közötti együttműködés elősegítése
- 2. célkitűzés alá tartozott
- 265 KKV vett részt benne (1996-1998)
- Tapasztalatcsere, képzések, oktatás
- Személyes, informális kapcsolatok kialakulásának tudatos elősegítése
- További országok (Írország, Hollandia) is átvették olyan sikeresnek bizonyult

Alapelvek (GM)

- Uniós támogatást mindig valamilyen konkrét célhoz, projekthez keressünk!
- Minden előtanulmány, terv, engedély rendelkezésre álljon, az ötlet önmagában nem elég!
- A támogatandó projekt gazdaságilag legyen ésszerű!
- A projekt egy részét saját forrásból kell finanszírozni! (Hosszú távú fenntarthatóság)

Indikátorok

- Az indikátoroknak SMART-nak kell lenniük:
 - Specific: a mért tényezőre jellemző
 - Measurable: mérhető
 - Available: rendelkezésre álló, elérhető
 - Relevant: releváns, lényeges
 - Time: időfüggő
- Megjegyzések:
 - Költségvonzatok???
 - Javaslat: közvetlen számolható vagy publikus adat (pl. KSH)

A beavatkozások „szintjei”

- Input (felhasználható erőforrások)
- Output (megtermelt javak és szolgáltatások)
- „Eredmények” (közvetlen és középtávú hatások)
- „Hatások” (hosszú távú hatások)

Az indikátorok típusai I.

- Inputindikátorok
- Outputindikátorok:
 - Általában a kibocsátást mérik valamilyen nominális skálán (km, tonna, kiadványszám stb.)
 - Tekinthető egy „szerződéses vállalásnak” is
 - A projekt „mérőszáma”, alkalmas a projektek kiválasztására (hatékonyságmérés), illetve a teljesítésigazolásra (ellenőrzés) egyaránt

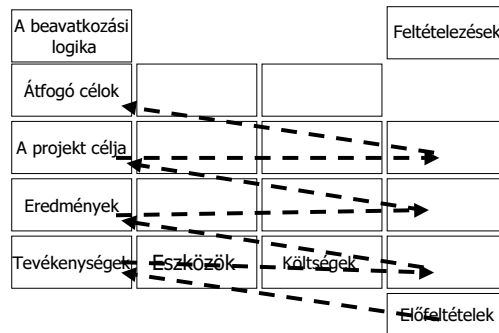
Az indikátorok típusai II.

- **Eredményindikátorok:**
 - A specifikus célok teljesülését (közvetlen hatások) mérik
 - A PCM minden szakaszában kitüntetett szerepük van
 - Lehetőség szerint „ilyen volt ilyen lett” típusú mutatók
- **Hatásindikátorok:**
 - Hosszú távú hatások (milyen társadalmi célkitűzéshez hogyan járulunk hozzá)

Logikai Keretmátrix

- 1970-es években kezdték el használni
- Egyszerű elrendezés, logikai következmények
- Közérthető formában jeleníti meg a célokat, és teljesíthetőségük realitását.
- „Az EU-s támogatási rendszer eszperantója”

Logikai Keretmátrix

A Logikai Keretmátrix „segít”

- Tisztázni a projekt célját és létjogosultságát
- Világosan meghatározni a projekt kulcselemeit
- Azonosítani az információszükségeket
- Az előkészítés korai szakaszában elemezni a projekt környezetét
- Egyszerűsíteni a kommunikációt a projektben résztvevő valamennyi résztvevő között
- Meghatározni, hogyan mérhető a projekt sikere vagy kudarca

„Az első oszlop”

- Tevékenységek és eszközök meghatározása (tevékenységfa!)
- Eredmények meghatározása
- Közvetlen célok (kulcsproblémára vonatkozzon!)
- Tágabb célok (magasabb szintű elvárás, illeszkedés valamilyen politikához)

„A második oszlop”

- SMART indikátorok
- Tevékenységek esetén nem indikátorok, hanem fizikai és nem fizikai ráfordítások
- Eredmények szintjén a tevékenységek következményeit jelző mutatók
- Közvetlen célok: lehetőség szerint mennyiségi változások, ilyen volt, ilyen lesz
- Tágabb célok: gyakran meghatározások, milyen társadalmi célkitűzéshez hogyan járulunk hozzá

„A harmadik oszlop”

- Tevékenységek sorban a költségek szerepelnek!
- Hiteles források feltüntetése, ahonnan az információ származik
- **Forrásmegjelölés:**
 - a forma (jelentés, statisztika, stb.)
 - az információkat szolgáltató személy
 - a rendszeresség

„A negyedik oszlop”

- A projekt eredményességére ható feltételek
- Ezekre nem tudunk hatni, külső adottságok
- „Illik megemlíteni” a legfontosabb kockázati tényezőket

A Logikai Keretmátrix „olvasása”

- Ha egyszer az előfeltételek teljesülnek, akkor el lehet kezdeni a projekt végrehajtását
- Ha a tevékenységeket már teljesítették, és a feltételek ebben a sorban igaznak bizonyultak, akkor elérjük a célokat
- Ha ezeket az eredményeket és feltételezéseket ezen a szinten kielégítettük, akkor a projekt közvetlen célja teljesül
- Ha már teljesítettük a projekt célját, akkor a projekt átfogó célkitűzéséhez hozzájárul projektünk is

Az Európai Unió KKV-politikája

KKV-k az Európai Unióban

- A 80-as évektől ismerik fel igazán a jelentőségüket
- Európai Bizottság: a KKV-k döntő szerepe az új munkahelyek kialakításában
- Piaci rések, kifinomult igények
- Fő célok:
 - Alapítást és működést segítő környezet
 - Versenyképesség javítása
 - Tagállamok politikájának közelítése konkrét akciókkal

Az Unió fejlesztési politikája

- Nem helyettesíti a nemzeti támogatásokat!
- A fejlesztési források nagysága tekintetében is nagyságrenddel kisebb, mint amennyit a vállalkozások fejlesztésére kell(ene) szánni
- Gyakran iránymutatások, tanácsok formájában jelenik meg, orientáló jelleggel
- Nem kötelező érvényű a tagállamokra nézve, de praktikus hozzá igazodni
- A tagállami politikák között nagy különbségek vannak

A III. Többéves KKV Program 1

- 1996. december 9.
- 1997-től 2000-ig volt érvényben
- Fő cél a KKV-k fejlesztése, mögöttes cél a munkanélküliség csökkentése
- Összesen 127 millió euró
- Túl sok kísérleti projektet támogatott
- A legsikeresebbek a „jó gyakorlatok azonosítását támogató tevékenységek”

A III. Többéves KKV Program 2 (célterületek)

- Az adminisztrációs és jogszabályi környezet egyszerűsítése és fejlesztése
- A vállalkozások pénzügyi környezetének fejlesztése
- Az információs szolgáltatás fejlesztése
- A KKV-k versenyképességének erősítése
- A vállalkozói szellem és kultúra erősítése
- A vállalkozásfejlesztési politika javítása

Kisvállalkozások Európai Chartája 1

- 2000. június 20.
- 10 pontból álló „ajánlás-csomag” a tagállamok vállalkozásfejlesztési politikájának orientálására
- Különösen az alkalmazott eszközrendszerre koncentrálnak
- Fontossága: 2001 végére minden tagállam elkészíti az első jelentést a célkitűzések megvalósításáról

Kisvállalkozások Európai Chartája 2 (ajánlások)

- A vállalkozói ismeretek minél korábban megkezdett oktatása
- Olcsóbb és gyorsabb vállalkozásalapítási eljárások
- Hatékonyabb szabályalkotás
- Élethosszig tartó ismeretelsajátítási lehetőségek
- On-line csatlakozási lehetőségek

Kisvállalkozások Európai Chartája 3 (ajánlások)

- Információs és üzleti tevékenységeket támogató rendszerek kiépítése
- Adó és finanszírozási rendszerek „legjobb gyakorlata”
- Technológiai kapacitások erősítése (transzferek, hálózatok)
- Sikeres e-business modellek kimunkálása
- Kisvállalkozói érdekek hatékonyabb képviselete

Példa: A Kisvállalkozások Európai Chartájának megvalósítása Írországban

- 2001. október
- 33 oldalas dokumentum
- Tételesen áttekinti:
 - A résztvevő szervezeteket és szerepüket
 - Az egyes akcióterületekre fordított forrásokat
 - Az egyes akcióterületekkel kapcsolatos intézkedéseket
 - Az eddig elért eredményeket

Többéves program vállalkozások és vállalkozók számára 1

- IV. többéves KKV program
- A III. sikeres részeit folytatják
- 2001-től 2005-ig
- Évi 100 millió euro, amelynek kb. 70%-a pénzügyi konstrukciókra fordítható

Többéves program vállalkozások és vállalkozók számára 2 (irányelvek)

- A középpontban az életképes, illetve potenciálisan fejlődőképes KKV-k
- Vállalkozói szellem erősítése, induló vállalkozások kiemelt támogatása
- Speciális csoportok társadalmi integrációjának előmozdítása

Többéves program vállalkozások és vállalkozók számára 3 (célterületek)

- Az üzleti versenyképesség és növekedés fokozása egy tudásalapú gazdaságban
- Vállalkozások ösztönzése
- Adminisztrációs és szabályozási környezet egyszerűsítése
- A finanszírozási környezet javítása
- Könnyebb hozzáférés biztosítása a Közösség támogatási szolgáltatásaihoz

Az üzleti környezet egyszerűsítése

- 1997. április 22: bizottsági ajánlás az egyszerűsítésre, együttműködés a vállalkozók és a döntéshozók között
- Egyablakos ügyintézés, egységes adatlapok
- Kezdetben az adó- és adminisztratív terhek mérséklése
- „think small first” alapelv
- BEST munkacsoport létrehozása
- BEST jelentés 19 ajánlás (1998 június):
 - Oktatás és képzés
 - Foglalkoztatás
 - Finanszírozás
 - Kutatás és innováció

Bankárok Kerekasztala

- 1993 óta szervezi a Bizottság
- Párbeszéd a KKV-k, a bankok és az egyéb finanszírozó intézmények között
- „Már bevált módszerek terjesztése és továbbfejlesztése”
- 3. Kerekasztal ajánlásai:
 - Finanszírozási szempontból sem egyforma eséllyel indulnak a KKV-k az egyes országokban
 - Akut hiány a kezdeti finanszírozásban
 - Új kockázatkezelési modellek az olcsóbb hitelek érdekében
 - Elérhetőbbé, vonzóbbá és kevésbé költségessé kellene tenni a programokat a kedvezményezettek számára
 - Folytatni kell az aktív párbeszédet a szereplők között

Euro Info Központok

- Cél: A KKV-k felkészítése az egységes piac követelményeire
- Feladatok:
 - Tanácsadás, szakértők, információk beszerzési forrásai
 - Segítségnyújtás üzleti partnerkeresésben
 - Felvilágosítás, piaci információk
- 270 tag Európában, 7 Magyarországon

Fejlett országok

- Nemzeti sajátosságok ismertetése – specialitások
- Egységes módszertanú felmérés: Egyesült Királyság, Németország, Olaszország
- Egyesült Államok

A felmérés

- **A szolgáltatón alapuló feltétel:** A szolgáltatás visszavezethető legyen valamilyen közösségi kezdeményezésre, és a szolgáltató vagy a közösség tagja legyen, vagy ha privát szervezetek nyújtják a szolgáltatást, akkor valamely elfogadott közösségi politikához kapcsolódjon.
- **A felhasználón alapuló feltétel:** A szolgáltatásnak kimondottan a kis- és középvállalkozásokat kell céloznia.
- **A szolgáltatás típusán alapuló feltétel:** A szolgáltatás nem tisztán üzleti feltételek mellett biztosítják, és a szolgáltatás lényegi célkitűzése nem pénzügyi támogatás biztosítása a vállalkozások számára.

Egyesült Királyság

- KKV-k kiemelkedően magas aránya
- Finanszírozás!!!
- Állami dominancia
- PPP (Public-private-partnership) együttműködések fókuszpontba helyezése
- Small Business Service rendszer (DTI): Az Egyesült Királyság legyen a világos a legjobb hely a vállalkozások indításához és fejlődéséhez

Egyesült Királyság (felmérés)

- A szolgáltatások nyújtásánál meghatározó szerepe van a közösségi szektornak. Többek között ebből is következik, hogy a biztosított szolgáltatások nagy hányada ingyenes.
- Mind a nyújtott szolgáltatásokban, mind pedig a szükségletekben a külső tanácsadási tevékenységek a legjelentősebbek.
- A vállalkozások előszeretettel veszik igénybe a felkínált szolgáltatásokat, a programokban való részvétel kiemelkedően magas.
- A vállalkozások informáltsága nem megfelelő az igénybe vehető szolgáltatásokkal kapcsolatban. A helyzetet tovább rontja, hogy más promóciós eszközöket igényelnének, mint amiket a szervezetek használnak.
- Összességében azonban a vállalkozások jelentős része elégedett a nyújtott szolgáltatásokkal

Németország

- 100 támogatási program, 1000 szervezet
- Kormánypolitika:
 - Az induló vállalkozások támogatása és a finanszírozási forrásokhoz való hozzáférés elősegítése.
 - A „know-how”-hoz jutás és az innovatív kis- és középvállalkozások támogatása.
 - A kis- és középvállalkozások nemzetköziesedésének elősegítése.
 - Az önfoglalkoztatási szemlélet előtérbe helyezése.
 - Hozzáértő és előrettekintő tanácsadói rendszer kialakulásának támogatása.
 - A bürokrácia csökkentése.
- Pénzügyi szektor és kamarák
- „Keresztapák”-programja

Németország (felmérés)

- A szolgáltatások nyújtásánál sokkal komolyabb szerepe van a magán szektornak, mint pl. az Egyesült Királyságban. Ezért az ingyenes szolgáltatások aránya is valamivel kisebb, de még mindig elég magas.
- Meglehetősen rossz a német kis- és középvállalkozások informáltsága a szolgáltatással kapcsolatban, általában azért nem veszik igénybe ezeket, mert nem is tudnak róluk.
- Akik igénybe vették a szolgáltatásokat azoknak is egy nagy része nem volt elégedett a nyújtott szolgáltatások minőségével.
- Németországban is megfigyelhető, hogy a szolgáltatást nyújtó szervezetek más promóciós csatornákat preferálnak, mint amik a legmegfelelőbbek lennének a vállalkozások számára.
- A német vállalkozások a pénzügyi segítségnyújtást értékelik a legtöbbször, illetve a külső tanácsadást és információszolgáltatást.
- Az ország átlagos fejlettségi szintjével függ össze, hogy sokkal magasabb arányban használják már a kis- és középvállalkozások is a fejlett kommunikációs technológiákat, mint más országokban.
- Külön érdekessége volt a felmérésnek, hogy bár a német vállalkozások az átlagosnál jóval kritikusabb véleményeket fogalmaztak meg az egyes kérdésekben, összességében mégis meglehetősen elégedettek a szolgáltatásokkal.

Olaszország

- Nemzeti specifikumok
- Olasz iparági körzetek (ágazati specializáció RSC)
- Sviluppo Italia
- Fedezet nélküli hitel (Prestito d’Onore)
- Kamarák

Olaszország (felmérés)

- Világosan megfigyelhető – a már többször említett – informális kapcsolati hálózatok fontossága a vállalkozásfejlesztési szolgáltatásokban is, a formális promóciós tevékenysége az olasz szervezeteknek számottevően gyengébb, mint más országokban. Mégis az olasz kis- és középvállalkozások sokkal jobban informáltak az egyes programokkal kapcsolatban, mint külföldi társaik.
- Az olasz vállalkozásfejlesztési rendszerben sokkal jobban érvényesül a „felhasználó fizet elv”, mint a másik két vizsgált országban. Valószínűleg ezért a fizetési hajlandóság egy szelektív mechanizmusként is működik.
- Az olasz cégek sokkal nagyobb hányadban állítják magukról, hogy nincs szükségük külső szakmai segítségre, mint általában uniós társaik. Pedig a felmérés tanulságai szerint a nyújtott támogatási szolgáltatások minőségével sem lehet komolyabb probléma, mivel a felhasználók elégedettebbek az átlagnál.
- Megállapítható, hogy mind a szolgáltatást biztosítók, mind pedig a felhasználók jóval kisebb szerepet tulajdonítanak az információs technológiában rejlő lehetőségeknek, mint más országokban. Valószínűleg ez az ország kissé alacsonyabb fejlettségi színvonalával is összefüggésben lehet.
- Ebben az országban sem esnek egybe az ideális promóciós csatornákról vallott elképzelései a vállalkozásoknak és a támogató szervezeteknek.

USA

- Versenyélénkítési szerep
- Finanszírozás, kamatpolitika:
 - Ha a hitelösszeg nagyobb, mint 50.000 USD, a futamidő pedig kevesebb 7 évnél, akkor a kamatláb nem haladhatja meg a Prime Rate-et 2,25 százalékpontnál többel, a 7 évnél hosszabb futamidők esetén ez a különbség 2,75 százalékpont.
 - Ha a hitelösszeg 25.000 és 50.000 USD közé esik, akkor ugyanezen értékek azonos futamidők mellett már 3,25, illetve 3,75 százalékpont.
 - A 25.000 USD alatti hiteleket még magasabb kamatlábbal honorálják, ekkor az értékek már 4,25 és 4,75 százalékpont.

USA

- „Elnöki Tennivalók”:
 - Adóreformok, beruházások, munkahelyek
 - Biztosítások
 - Jogszabályi korlátok
 - Tiszta közbeszerzés
 - Információs szolgáltatás
- SBA (Small Business Administration)
- Érdekességek:
 - Képviselői Iroda
 - Kisvállalati ombudsman

Köszönöm a figyelmet!